

Varför behöver EU en stadga om grundläggande rättigheter?

Vid EU-ledarnas möte i Köln i Tyskland i juni 1999 lyfte de för första gången fram behovet av att sammanfatta de grundläggande rättigheter som är tillämpliga på unionsnivå i en stadga och därmed göra dem synligare.

Efter hand som EU går i riktning mot ett integrerat europeiskt område av säkerhet, rättvisa och frihet för sina medborgare och tar itu med känsliga frågor som invandring, asyl och rättsligt samarbete, är det viktigare än någonsin för den att ha en egen förklaring om grundläggande rättigheter – inte bara för att skydda enskilda, utan även som en ram för att styra EU-institutionernas verksamhet och ge dem "politisk och moralisk legitimitet".[1]

EU-stadgan skiljer sig från Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Den antogs 1950 av Europarådet, vilket har över 40 medlemmar, däribland Ryssland. Stadgan använder Europeiska konventionen som en inspirationskälla, men går längre genom att tillfoga sociala och politiska rättigheter, samtidigt som det i artikel 52 stadgas att den inte undergräver den tidigare konventionen. Tidigare har bara enskilda stater kunnat ansluta sig till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, men EU har nu ett mandat att själv underteckna den.

Vem skrev stadgan?

Stadgan utgör även ett föregångsexempel genom det öppna och demokratiska sätt på vilket den utarbetades – genom ett 62 ledamöter starkt **Konvent**, bestående av representanter för stats- och regeringschefer, Europeiska kommissionen och Europaparlamentet och ledamöter av nationella parlament. Det påbörjade sitt arbete i december 1999 och godkände förslaget i oktober 2000. Konventet hade offentliga sammanträden och samrådde med en lång rad intressenter. Detta sätt att arbeta visade sig så framgångsrikt att Europeiska rådet i december 2001 upprättade **Konventet om Europas framtid**, för att utarbeta det förslag till nytt konstitutionellt fördrag som undertecknades i Rom i oktober 2004.

Stadgans status

Europeiska unionens råd, Europaparlamentets talman och Europeiska kommissionens ordförande tillkännagav formellt stadgan vid EU-toppmötet i Nice i december 2002. Även om den inte för närvarande fullt ut vunnit laga kraft, eftersom den inte är integrerad i de fördrag som utgör EU:s rättsliga grund, har stadgan ändå fått ett kraftfullt politiskt genomslag. Parlamentet och kommissionen är fast beslutna att respektera dessa rättigheter inom all politik och verksamhet och några domstolar i Europa har hänvisat till texten vid rättsliga avgöranden och fastställande av ny rättspraxis, och därigenom tillerkänt den värde som en viktig referenspunkt.

Stadgan kommer dock att få en annan status om medlemsstaterna ratificerar det konstitutionella fördraget. Stadgans text ingår som del 2 av konstitutionen och den kommer att bli en av EU:s rättsliga grundpelare.

Vad den betyder för dig

Stadgan utgör en sammanfattning av delade europeiska värden som **alla** medborgare kan identifiera sig med. Den ger människor i EU ett verktyg för att försvara sig, genom att känna till och inse sina rättigheter, och för att utöva starkare kontroll över nationella och europeiska myndigheters verksamhet när de utfärdar och tillämpar unionens lagstiftning. Den gäller inte för medlemsstaters inhemska verksamhet, som regleras av nationell lagstiftning eller konstitutioner.

Stadgan bekräftar med ett klart och lättförståeligt språk den respekt för demokrati, mänskliga rättigheter och grundläggande friheter som står i centrum för Europeiska unionen.

För ytterligare information: http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/charte/index_en.html

[1] Europeiska kommissionens meddelande, (KOM/2000/0559) 13.7.00.

